

การดำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างของระบบบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. เพื่อศึกษางานบริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษา 5 ประเภท คือ งานด้านวิชาการ งานบริหารบุคคล งานด้านธุรการ งานด้านกิจการนักเรียน และงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน
3. เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้างของระบบบริหาร และปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานทั้ง 5 ประเภทดังกล่าวในข้อ 2

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ในเขตศึกษา 1 ซึ่งมี 5 จังหวัดคือ นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ และสมุทรสาคร โดยสุ่มมาร้อยละ 60 ของจำนวนจังหวัดทั้งหมด ปรากฏว่าได้แก่ จังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ รวม 3 จังหวัด แล้วดำเนินการสุ่มโรงเรียนในจังหวัดทั้ง 3 ประมาณร้อยละ 50 ของแต่ละจังหวัด โดยเลือกเฉพาะโรงเรียนที่เปิดสอนถึงชั้น ม.ศ.3 ขึ้นไป ปรากฏผลจากการสุ่มได้ดังนี้

จังหวัดนนทบุรี มีทั้งหมด 9 โรงเรียน สุ่มได้ 5 โรงเรียนคือ

1. โรงเรียนศรีบุญยานนท์ สังกัดจังหวัด
2. โรงเรียนรัตนานธิเบศร สังกัดจังหวัด

3. โรงเรียนบางบัวทอง	สังกัดอำเภอบางบัวทอง
4. โรงเรียนบางใหญ่	สังกัดอำเภอบางใหญ่
5. โรงเรียนไทรน้อย	สังกัดอำเภอไทรน้อย

จังหวัดปทุมธานี มีทั้งหมด 10 โรงเรียน สุ่มได้ 5 โรงเรียน คือ

1. โรงเรียนปทุมวิไล	สังกัดจังหวัด
2. โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง 3	สังกัดจังหวัด
3. โรงเรียนชัยบุรี	สังกัดอำเภอชัยบุรี
4. โรงเรียนคลองหลวงวิทยาคม	สังกัดอำเภอคลองหลวง
5. โรงเรียนสามโคก	สังกัดอำเภอสามโคก

จังหวัดสมุทรปราการ มีทั้งหมด 8 โรงเรียน สุ่มได้ 4 โรงเรียน คือ

1. โรงเรียนสตรีสมุทรปราการ	สังกัดจังหวัด
2. โรงเรียนก้านสำโรง	สังกัดจังหวัด
3. โรงเรียนบางพลีราษฎร์บำรุง	สังกัดจังหวัด
4. โรงเรียนมัธยมบางบ่อ	สังกัดอำเภอบางบ่อ

รวมโรงเรียนที่สุ่มมาเพื่อทำการวิจัยครั้งนี้ 14 โรงเรียน

ผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ครูฝ่ายบริหาร แบ่งเป็น

- 1.1 ผู้บริหารที่ประจำอยู่ในโรงเรียน ได้แก่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ และผู้ช่วยผู้อำนวยการ รวมทั้งสิ้น 33 คน
- 1.2 ผู้บริหารที่ไม่ประจำอยู่ในโรงเรียน ได้แก่ ศึกษาธิการจังหวัด ผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอ ซึ่งโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดอยู่ รวมทั้งสิ้น 20 คน นอกจากนี้ยังได้สัมภาษณ์พิเศษผู้บริหารการศึกษา

ระดับกรมและกองที่เกี่ยวข้อง คือ อธิบดีกรมสามัญศึกษา รองอธิบดีกรมสามัญศึกษา และผู้อำนวยการกองการมัธยมศึกษาด้วย

2. ครูฝ่ายวิชาการ ได้แก่ ครูที่ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวด หรือหัวหน้าสาขาวิชา และครูผู้ปฏิบัติการสอน โดยสุ่มมาประมาณร้อยละ 50 ของแต่ละโรงเรียน รวมทั้งสิ้น 352 คน

3. ประชาชน ในกลุ่มผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งเป็นกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาของโรงเรียนนั้น ๆ มากกว่าประชาชนกลุ่มอื่น ๆ โดยเลือกมาร้อยละ 1 ของจำนวนนักเรียนในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 180 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เอกสาร หนังสือ และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา

2. แบบสอบถาม เป็นแบบที่วัดพฤติกรรมเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา ทั้ง 5 ประเภท คือ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านกิจการนักเรียน ด้านธุรการ และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน นอกจากนี้ได้ถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ เช่น เพศ วุฒิการศึกษา อาชีพ เป็นต้น ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบให้เติมคำ แบบประเมินค่า (Rating Scales) และแบบปลายเปิด (Open end) เพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี

การสร้างแบบสอบถาม การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในรูปของโครงการ มีผู้เชี่ยวชาญรวมโครงการ 13 คน แบ่งการวิจัยออกเป็น 13 เขต เขตละ 1 คน คือ เขตศึกษาต่าง ๆ ตามการแบ่งเขตของกระทรวงศึกษาธิการทั่วประเทศจำนวน 12 เขต กับโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครอีก 1 เขต การสร้างแบบสอบถามผู้วิจัยทุกคนรวมประชุมปรึกษาช่วยกันสร้าง โดยป้อนข้อและวิธีดำเนินการดังนี้

1. กำหนดขอบข่ายของงานที่จะทำการวิจัย ซึ่งได้ตามวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อ โดยเฉพาะงานบริหาร 5 ประเภทคือ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านกิจการนักเรียน ด้านธุรการ และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

2. แบ่งผู้วิจัยออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 2-3 คน ให้แต่ละกลุ่มศึกษาเนื้อหาและขอบข่ายของงานแต่ละประเภทที่ได้รับมอบหมายอย่างละเอียด แล้วสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับงานบริหารประเภทนั้น ๆ

3. นำแบบสอบถามแต่ละกลุ่มมาพิจารณาในที่ประชุมกลุ่มใหญ่ เพื่อแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมและดีที่สุด แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและควบคุมการวิจัย เพื่อให้พิจารณาแก้ไขปรับปรุงอีกชั้นหนึ่ง

4. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (pre-test) กับครูฝ่ายบริหาร ครูฝ่ายวิชาการ และผู้ปกครองนักเรียนที่จังหวัดสมุทรปราการ นครปฐม และกรุงเทพมหานคร แล้วนำแบบสอบถามดังกล่าวมาพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อีกครั้งเป็นครั้งสุดท้าย จัดพิมพ์เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในเขตของผู้วิจัยแต่ละคนต่อไป

ลักษณะของแบบสอบถาม แบบสอบถามมีลักษณะเป็นคำถามที่ใช้วัดพฤติกรรมในการบริหารงาน 5 ประเภทดังกล่าวข้างต้น แต่ละข้อเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า คือ ดีค่า ออกเป็นคะแนนได้

แบบสอบถามมี 3 ชุดคือ

ชุดที่ 1 สำหรับครูฝ่ายบริหาร

ชุดที่ 2 สำหรับครูฝ่ายวิชาการ

ชุดที่ 3 สำหรับประชาชน (ผู้ปกครองนักเรียน)

แต่ละชุดแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ตามเกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาของโรงเรียน

ตอนที่ 2 ตามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ

รายละเอียดเกี่ยวกับแบบสอบถามแต่ละชุด

ชุดที่ 1 สำหรับครูฝ่ายบริหาร มี 65 ข้อคือ

ข้อ 1 – 17 รวม 17 ข้อ ตามเกี่ยวกับงานวิชาการ

ข้อ 18 – 32 รวม 15 ข้อ ตามเกี่ยวกับงานบุคลากร

ข้อ 33 – 44 รวม 12 ข้อ ตามเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียน

ข้อ 45 – 54 รวม 10 ข้อ ตามเกี่ยวกับงานธุรการ

ข้อ 55 – 65 รวม 11 ข้อ ตามเกี่ยวกับงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

ชุดที่ 2 สำหรับครูฝ่ายวิชาการ มี 62 ข้อคือ

ข้อ 1 – 17 รวม 17 ข้อ ตามเกี่ยวกับงานวิชาการ

ข้อ 18 – 26 รวม 9 ข้อ ตามเกี่ยวกับงานบุคลากร

ข้อ 27 – 44 รวม 18 ข้อ ตามเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียน

ข้อ 45 – 51 รวม 7 ข้อ ตามเกี่ยวกับงานธุรการ

ข้อ 52 – 62 รวม 11 ข้อ ตามเกี่ยวกับงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

ชุดที่ 3 สำหรับผู้ปกครองนักเรียน มี 47 ข้อคือ

ข้อ 1 – 10 รวม 10 ข้อ ตามเกี่ยวกับงานวิชาการ

ข้อ 11 – 15 รวม 5 ข้อ ตามเกี่ยวกับงานบุคลากร

ข้อ 16 – 27 รวม 12 ข้อ ตามเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียน

ข้อ 28 – 33 รวม 6 ข้อ ตามเกี่ยวกับงานธุรการ

ข้อ 34 – 47 รวม 14 ข้อ ตามเกี่ยวกับงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

การเก็บรวบรวมข้อมูล โค้ดดำเนินการดังต่อไปนี้

1. คณะผู้ทำการวิจัยได้เข้าพบอธิบดีกรมสามัญศึกษา และผู้อำนวยการกองการมัธยมศึกษา เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอสัมภาษณ์เกี่ยวกับขอบข่ายของงานปัญหาของการบริหารงาน แล้วขอความอนุเคราะห์ให้ออกหนังสือแนะนำตัวและขอความร่วมมือจากผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ในการให้ข้อมูลต่าง ๆ

2. ผู้วิจัยเดินทางไปทำการสัมภาษณ์ สังเกต และส่งแบบสอบถามให้แก่ผู้ตอบแบบสอบถามถึงที่ทำงาน แล้วเดินทางไปขอรับแบบสอบถามคืนตามที่กำหนดวันเวลาไว้ การเก็บรวบรวมข้อมูลนับแต่การนำไปส่ง ถึงการรับคืน กระทำระหว่างวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2519 ถึงวันที่ 11 มีนาคม 2519

แบบสอบถามที่ส่งไปและรับคืนมามีจำนวนดังแสดงไว้ในตารางที่ 2

ตารางที่ 2

จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืนมา

ประเภท	จำนวนแบบสอบถาม		
	ส่งไป	รับคืนมา	คิดเป็นร้อยละ
ผู้บริหารที่ประจำในโรงเรียน	40	33	82.50
ผู้บริหารที่ไม่ประจำในโรงเรียน	20	16	80.00
ครูฝ่ายวิชาการ	352	327	92.89
ประชาชน (ผู้ปกครองนักเรียน)	180	161	89.44
รวม	592	537	90.71

การเสนอข้อมูล แบ่งการเสนอเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลแสดงสถานะภาพของผู้นอบบนสอบถาม คือ กลุ่มครูฝ่ายบริหาร กลุ่มครูฝ่ายวิชาการ และกลุ่มผู้ปกครองนักเรียน วาดวง เบท วุฒิศึกษา และอาชีพ เฉพาะกลุ่มผู้ปกครองนักเรียน ใคเวมการถานเรื่องวุฒิศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ คือ

2.1 โครงสร้างระบบบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ไคจากเอกสารของโรงเรียน จากการสังเกตและสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องของ

2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาทั้ง 5 ประเภท ไคแก งาน คานวิชากร คานบุคลากร คานกิจกรรมนักเรียน คานธุรกร และคานความสัมพันธกับชุมชน ตามความคิดเห็นของกลุ่มประชากรผู้นอบบนสอบถาม โดยเสนอเป็นตาราง ความถี่ของจำนวนผู้นอบบน และหาการอยละ รวมทั้งคำอธิบายประกอบ แลวหากาเฉลี่ยของงานและประเภทเปรียบเทียบกัน

2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาโครงสร้างระบบบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา และปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานทั้ง 5 ประเภท ซึ่งไคจากการสังเกต สัมภาษณ์ แลวจากแบบสอบถามที่เป็ดไวใ้ผู้นอบบนแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติใ้ใ้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ใ้ใ้การอยละและคะแนนเฉลี่ยใ้ใ้ในการวิเคราะห์พฤติกรรมของงานบริหารและประเภท สำหรับรายละเอียดของพฤติกรรมและขอใ้ใ้เสนอไวใ้ใ้ภาคผนวก

การหาการอยละ ใ้ใ้จำนวนความถี่ของผู้นอบบนสอบถาม เป็นนำหนักแสดงคาของพฤติกรรมตามที่กำหนดไว้ คือ มากที่สุด มาก นอย นอยที่สุด ใ้ใ้มีเลย เป็นคาแสดงวาพฤติกรรมและขอโรงเรียนปฏิบัติเพียงใ้

การหาคะแนนเฉลี่ย ได้กำหนดคะแนนค่าอันดับชั้นของพฤติกรรมแต่ละข้อ

ดังนี้ คือ

1. คำถามเชิงบอกเจตนาปฏิบัติ โสเภณดังนี้

มากที่สุด	ให้	4	คะแนน
มาก	ให้	3	คะแนน
น้อย	ให้	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน
ไม่มีเลย	ให้	0	คะแนน

2. คำถามเชิงนิเสธ ให้คะแนนกลับกัน คือ

มากที่สุด	ให้	0	คะแนน
มาก	ให้	1	คะแนน
น้อย	ให้	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	3	คะแนน
ไม่มีเลย	ให้	4	คะแนน

ตัวอย่างคำถามเชิงนิเสธ ได้แก่

โรงเรียนในความดูแลของท่านประสบปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดมากน้อยเพียงใด

มากที่สุด มาก น้อย น้อยที่สุด ไม่มีเลย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การร้อยละ (percentage ratio) ในสูตร

$$\text{การร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น} \times 100}{\text{ความถี่ทั้งหมด}}$$

2. ค่าคะแนนเฉลี่ย (mean) ในสูตร

$$\text{คะแนนเฉลี่ยของรายการใด} = \frac{\text{คะแนนรวมของรายการนั้น}}{\text{ความถี่ทั้งหมด}}$$

$$\text{หรือ } \bar{X} = \frac{\sum f x}{\sum f}$$

$$\text{เมื่อ } \bar{X} = \text{mean}$$

$$\sum f x = \text{ผลรวมของความถี่} \times \text{ค่าคะแนน}$$

$$\sum f = \text{ผลรวมความถี่}$$

3. การแปลค่าเฉลี่ย

0.00 - 0.49 ไม่เป็นโดย

0.50 - 1.49 น้อยที่สุด

1.50 - 2.49 น้อย

2.50 - 3.49 มาก

3.50 - 4.00 มากที่สุด